

О. В. Карпенко,
здобувач магістратури кафедри управління охороною здоров'я
та публічного адміністрування, Національний університет
охорони здоров'я України імені П.А. Шупика
ORCID ID: 0000-0002-3256-0892

О. І. Пархоменко-Куцевіл,
д. держ. упр., професор, завідувач кафедри публічного управління
та адміністрування, Переяслав-Хмельницький державний
педагогічний університет імені Г. Сковороди
ORCID ID: 0000-0002-0758-346X

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.5—6.64

ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК НА ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ

О. Karpenko,
Master's student of the Department of Healthcare Management
and Public Administration, Shupyk National Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine
О. Parkhomenko-Kutsevil,
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Head of the Department
of Public Administration, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

UNIFORM SOCIAL CONTRIBUTION TO COMPULSORY STATE SOCIAL INSURANCE

У статті досліджуються особливості оплати та розрахунків по єдиному соціальному внеску на загальнообов'язкове державне страхування. Вивчається правові засади існування ЄСВ. Окрема увага приділяється змінам в розмірах єдиного соціального внеску починаючи з 2012 року.

Автор проводить аналіз ЗУ "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", "Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", ЗУ "По внесення змін до Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" щодо усунення дискримінації за колом платників". На основі їх положень визначаються особи та організації, що мають сплачувати ЄСВ.

Зазначається, що протягом останніх десятиліть повноваження щодо єдиного соціального внеску переходили до різних органів влади. Так, до 2013 року ці обов'язки покладалися на ПФУ (Пенсійний фонд України), з березня 2013 року, повноваження по ЄСВ були передані до Міністерства доходів і зборів. В другій половині 2014 року управлінська діяльність в сфері єдиних соціальних внесків почала здійснюватися Державною фіскальною службою, а з 2022 року — Бюро економічної безпеки.

Розглядаються зміни, які відбулися в основних положеннях щодо єдиного соціального внеску наприкінці 2015 року, визначено, що максимальний рівень нарахування було збільшено до 25 мінімальних зарплат, створено єдину ставку в розмірі 22%.

Автор наводить перелік платників єдиного соціального внеску, аналізує економічне та юридичне обґрунтування розмірів ЄСВ для різних груп населення, визначає умови звільнення від сплати єдиного соціального внеску.

Окрема увага звертається на зміни в системі державного страхування, які почалися в 2022 році. Зазначається, зокрема, що відтепер звільненню від єдиного соціального внеску підлягають ФОПи та суб'єкти господарства (фермери), які мають право не сплачувати ЄСВ за себе в разі надходжень на їх рахунки державних пенсійних виплат. Розглядаються розміри та терміни сплати ЄСВ, визначені Державним Бюджетом на 2022 рік.

The article examines the features of payment and calculation of the single social contribution to compulsory state insurance. The legal basis for the existence of SSC is being studied. Particular attention is paid to changes in the size of the single social contribution since 2012.

The author analyzes the Law "On collection and accounting of the single contribution to the obligatory state social insurance", "Instructions on the procedure of accrual and payment of the single contribution to the obligatory state social insurance", the Law "On amendments to the Law of Ukraine accounting for a single contribution to the obligatory state social insurance" to eliminate discrimination among payers." Based on their provisions, individuals and organizations that have to pay SDRs are determined.

It is noted that in recent decades, the authority for the single social contribution has been transferred to various authorities. Thus, until 2013, these responsibilities were assigned to the PFU (Pension Fund of Ukraine), from March 2013, the powers of the SSC were transferred to the Ministry of Revenue. In the second half of 2014, management activities in the field of single social contributions began to be carried out by the State Fiscal Service, and from 2022 — the Bureau of Economic Security.

The changes that took place in the main provisions on the single social contribution at the end of 2015 are considered, it is determined that the maximum level of accrual was increased to 25 minimum wages, a single rate of 22% was created.

The author provides a list of payers of the single social contribution, analyzes the economic and legal justification of the size of the SSC for different groups of the population, determines the conditions of exemption from the single social contribution.

Particular attention is paid to changes in the state insurance system, which began in 2022. It is noted, in particular, that from now on FOPs and economic entities (farmers) are entitled to exemption from the single social contribution, which have the right not to pay SDRs for themselves in case of receipt of state pension benefits on their accounts. The amounts and terms of payment of SDRs, determined by the State Budget for 2022, are considered.

Ключові слова: єдиний соціальний внесок (ЄСВ), оподаткування, фонди соціального страхування, фізичні особи-підприємці, роботодавці.

Key words: single social contribution (SSC), taxation, social insurance funds, natural persons-entrepreneurs, employers.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

З усіх видів розрахунків одними з найважливіших є розрахунки за соціальним страхуванням. Система соціального страхування гарантує фінансову стабільність для особи, яка захворіла або ж стала непрацездатною внаслідок іншої події, виходу на пенсію. Розрахунки за соціальним страхуванням здійснюються по відношенню до робітників, установ, організацій, суб'єктів підприємницької діяльності.

Власники підприємств повинні контролювати надання компетентним установам інформації щодо єдиного соціального внеску за своїх робітників. В умовах змін в положеннях нормативно-правових актів в сфері ЄСВ, реформування системи державного управління дуже

важливо приділяти увагу особливостям нарахування єдиного соціального внеску та контролювати точність та прозорість відповідної документації. Адже саме виплати єдиного соціального внеску забезпечують ефективне функціонування страхової системи держави.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичною основою праці стали дослідження вітчизняних експертів. Так, А. Касич порівнює систему обліку єдиного соціального внеску в Україні та сусідніх державах. А. Бабченко досліджує питання ведення документації щодо ЄСВ. К. Безверхий, О. Юрченко аналізують нарахування по заробітній платі, відпустках в

якості частин звіту з виплат єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне страхування. Механізм нарахування ЄСВ вивчається в дослідженнях О. Шуляк. Ставки нарахувань, умови сплати єдиного соціального внеску в минулі роки є предметом досліджень Б. Засадного, Т. Даценко. В той же час, наше питання потребує подальших досліджень в зв'язку зі змінами в сфері державного управління.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є виявлення специфічних особливостей ЄСВ, дослідження напрямів модернізації його обліку, визначення змін в розмірах єдиного соціального внеску протягом останнього десятиліття.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Правове закріплення оплати та розрахунків по єдиному соціальному внеску на загальнообов'язкове державне страхування міститься в наступних нормативно-правових актах українського законодавства:

— ЗУ "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування". Зазначений закон був прийнятий в липні 2010 року. Його основні положення визначають розміри, терміни, особливості оплати та розрахунків за єдиним соціальним внеском [8];

— "Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування". Зазначений документ супроводжується Постановою ПФУ, який був прийнятий восени 2010 року та встановлював механізм процедури розрахунків та оплати ЄСВ. Також, постанова встановлює можливі штрафи за порушення закріплених вимог [4, с. 58].

Питання щодо ЄСВ регламентуються, також, Основним законом України. Згідно з 46 статтею КУ: "громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом" [6].

Зазначена правова можливість забезпечується системою обов'язкового соціального страхування. Воно гарантується сплатою відповідних внесків з боку суб'єктів господарської діяльності, неурядових організацій, фізичних осіб. Ще одним джерелом соціального захисту громадян України є відповідні статті розходів з бюджетних коштів.

В українському законодавстві існує чітке визначення того, що собою являє таке явище, як страховий стаж. Це період підпадання громадянина під обов'язкове страхування, в тому числі й пенсійне, під час якого особа має сплачувати внески по страховці кожного місяця. Починаючи з 2003 року сума цього внеску визначається як така, що не є меншою від мінімального грошового внеску [5].

ЄСВ являє собою консолідований (одержаний з декількох джерел) страховий збір з метою забезпечення загальнообов'язкового державного соціального страхування, який здійснюється обов'язково, постійно, у визначені терміни. Єдині соціальні внески захищають

громадян України в разі настання подій, що не дають їм можливості працювати. До цих подій можна віднести настання пенсійного віку, хвороба, травма працівника, відпустка по догляду за дитиною тощо. ЄСВ відраховуються підприємством, організацією відповідним установам, які знаходяться на місці його обліку [4, с. 60].

ЄСВ являє собою важливий елемент фінансової системи держава. Нархування заробітної плати працівнику має здійснюватися паралельно з надходженням єдиного соціального внеску на рахунок відповідних владних установ. В той же час, на суб'єкти підприємницької діяльності не покладається необхідність ведення спеціального журналу чи відомості. Звіт по ЄСВ існує лише в межах загального звіту перед Фондом соціального страхування, який надається кожного місяця [2, с. 33].

В 2013 році питання контролю за сплатою єдиного соціального внеску перейшло до відомства податкової служби. Тоді ж була встановлена ставка 22% від зарплати (мінімальної) в якості суми внеску. В той же час, керівники суб'єктів господарської діяльності отримали можливість самостійно встановлювати базу оподаткування. В той же час, вона мала триматися в межах п'ятнадцяти заробітних плат (мінімальних). Мінімальна сплата внеску забезпечує, відповідно, пенсію мінімального розміру. Що стосується оформлення сплати ЄСВ, то з його особливостями можна ознайомитися в "Довіднику реквізитів для сплати ЄСВ для всіх регіонів України". Його оплата має відбуватися за кварталами [5].

Введення єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне страхування зумовило виникнення 4 окремих видів нарахувань:

- у фонди страхування із втрати працездатності (тимчасової);
- у фонди страхування в разі безробіття;
- у Пенсійний фонд
- у фонди страхування нещасних випадків під час виконання обов'язків (на виробництві) [9, с. 237—238].

Особливістю єдиного соціального внеску є той факт, що він не є частиною структури оподаткування. Фонд соціального страхування створюється на основі отримання внесків ФОПами, юридичними та фізичними особами та ін.

Зазначені фонди не являються комерційними установами, це самоврядні органи, які контролюють процес відрахування єдиних соціальних внесків, їх використання, їх виплати в разі втрати працездатності, виходу на пенсію і т. д. Так, Пенсійний фонд України займається обліком осіб, що підлягають державному страхуванню, роботою с реєстром страхувальників, моніторингом та контролем за виплатами.

Варто зазначити, що фінансові ресурси цих фондів не являються складовими частинами бюджету держави. Керівництво роботою зазначених фондів відбувається під управлінням виконавчих дирекцій, які контролюють забезпечення страхування громадян [11, с. 80].

Такий орган як Наглядова рада контролює законність використання фінансів фондами, здійснюють нагляд за виконанням поставлених цілей тощо. Склад зазначеного органу формують представники органів державної влади чи місцевого самоврядування, грома-

дяни, що є застрахованими, керівники підприємств та організацій [9, с. 240].

Варто визначити види державного страхування станом на сьогодні. До обов'язкового соціального страхування відносяться:

1. Медичне:
 - лікування на стаціонарі;
 - діагностика організму;
 - амбулаторне лікування;
 - заходи освітнього характеру; реабілітація.
2. Пенсійне:
 - виплати в разі втрати годувальника родини;
 - виплати за віком;
 - медичні заходи;
 - фінансові виплати на допомогу в організації поховання;
 - виплати за інвалідністю (в разі виробничої травми або захворювання);
 - виплати за втратою годувальника родини (в разі виробничої травми або захворювання).
3. У випадку безробіття:
 - фінансова допомога на період без роботи;
 - фінансові виплати на допомогу в організації поховання;
 - фінансові доплати працедавцю для надання роботи безробітному;
 - надання фінансової допомоги під час перепідготовки;
 - профілактика.
4. У випадку тимчасової непрацездатності:
 - грошова допомога на період втрати працездатності;
 - грошова допомога на догляд за хворою неповнолітньою особою;
 - грошова допомога при вагітності.
5. На випадок нещасного випадку чи професійного захворювання:
 - профілактика виробничих травм, нещасних випадків;
 - профілактика професійних хвороб;
 - надання грошового відшкодування;
 - лікування;
 - фінансові виплати на допомогу в організації поховання [4, с. 61—62].

Варто проаналізувати зміни в розмірах єдиного соціального внеску протягом останніх років.

До 2015 року розмір ЄСВ становив від 36,7% до 49,7%. Він встановлювався у відсотках від доходу, зарплатні та залежав від ступеню професійного ризику діяльності підприємства, організації. Бюджетні установи сплачували єдиний соціальний внесок від 36,5%.

31 грудня 2014 року Президентом України було підписано Закон 77-8. Основні положення зазначеного нормативно-правового акту сприяли легальності діяльності фондів заробітної плати. Відповідно, з початку наступного року для єдиного соціального внеску було застосовано коефіцієнт 0,4. При цьому, для працедавця визначалися окремі умови. Таким чином, ставка внеску було зменшена до 16%. В той же час, практичний досвід дає змогу стверджувати, що окреслені умови були важкими для їх виконання роботодавцями, що зумовило їх послаблення починаючи з весни того ж року [2, с. 34].

Наприкінці 2015 року основні положення щодо єдиного соціального внеску зазнали нових змін, які вступили в силу в наступному році. Максимальний рівень нарахування було збільшено до 25 мінімальних зарплат. Також, було створено єдину ставку в зменшеному розмірі, яка складає 22%.

Управління процесами щодо ЄСВ передбачає надання адміністративних послуг особам та підприємствам, ототожнення, ведення обліку платників страхового внеску, моніторинг та контроль надходжень ЄСВ в межах нормативно-правової бази [13, с. 20].

Що стосується органів державної влади, уповноважених здійснювати управлінську діяльність в зазначеній сфері, то до 2013 року ці обов'язки поклалися на ПФУ (Пенсійний фонд України). На рахунки даної установи направлялися визначені суми єдиного соціального внеску, які потім надсилалися до відповідних фондів.

Варто зазначити, що, починаючи з березня 2013 року, повноваження по ЄСВ були передані з Пенсійного фонду України до новоутвореного Міністерства доходів і зборів. Однак подібне рішення викликало невдоволення і спротив Федерації роботодавців, представників професійних спілок, СПО, Комітету ВР України з питань соціальної політики та праці. Внаслідок протестів між Пенсійним фондом та Міністерством доходів і зборів було досягнуто компромісу, внаслідок чого ПФУ продовжив здійснювати управлінську діяльність в сфері ЄСВ до вересня [3, с. 43].

Восени 2013 року управлінська діяльність в сфері єдиного соціального внеску повністю перейшла до компетенції Міністерства доходів і зборів. До 2014 року зазначене відомство займалося обробкою звітної документації по ЄСВ, приймало внески на власні рахунки, які були відкриті в установах казначейської служби [1, с. 167].

В другій половині 2014 року управлінська діяльність в сфері єдиних соціальних внесків почала здійснюватися Державною фіскальною службою. ДФС являє собою виконавчий орган, що працює в координації з українським урядом. Через чотири роки відбулася реорганізація фіскальної служби, яка полягала в розділі ДФС на митну та податкову служби.

До компетенції Державної фіскальної служби відносяться:

- контроль за надходженням єдиних соціальних внесків, моніторинг їх вчасності, повнотою нарахувань та сплат;
- дотримання нормативно-правових засад при нарахуванні та сплаті єдиних соціальних внесків;
- проведення облікової роботи щодо суб'єктів страхування;
- визначення відповідальності за порушення в зазначеній сфері;
- проведення процедури банкрутства;
- здійснення прогностичних заходів щодо розмірів фінансових надходжень до бюджету за рахунок ЄСВ;
- контроль за документообігом [2, с. 35].

З початком 2022 року Державну фіскальну службу було скасовано. Це рішення було наслідком утворення Бюро економічної безпеки. Ця установа являє собою

державний орган правопорядку, сферою повноважень якого є економічна безпека держави. До компетенції бюро відносяться питання, пов'язані з ЄСВ.

Перелік платників єдиного соціального внеску регламентується ЗУ "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування", а саме статтю 4 зазначеного нормативно-правового акту. До зазначеного в Законі переліку платників ЄСВ відносяться:

- ФОПи;
- працевдавці;
- суб'єкти самостійної діяльності, до яких відносяться літератори, художники, актори, режисери, педагоги, викладачі, медики, юристи, релігійні діячі, що отримують прибутки від власної незалежної діяльності;
- громадяни, що за власної добровільної ініціативи приймають участь в структурі державного соціального страхування;

— відповідні органи державної влади, на які покладається обов'язок реалізації політики держави на міжнародному рівні, здійснення політики щодо нацбезпеки.

На законодавчому рівні визначений порядок оплати внесків на загальнообов'язкове державне страхування працевдавцями. Так, в Законі прописаний чіткий розподіл між роботодавцями на "роботодавців в загальному" та "окремих роботодавців".

До першої групи відносяться наступні:

- "підприємства, установи та організації, інші юридичні особи, утворені відповідно до законодавства України, незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, чи за цивільно-правовими договорами (крім цивільно-правового договору), у тому числі філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи зазначених підприємств, установ і організацій, інших юридичних осіб, які мають окремий баланс і самостійно ведуть розрахунки із застрахованими особами" [8];

— ФОПи, в першу чергу ті з них, що оплачують роботу працівників на базі договору праці;

— фізичні особи, що працюють на своїх умовах (фріланс), або ж наймають працівників;

— представництва міжнародних підприємств, що працюють на базі нормативно-правових актів України та виплачують кошти за умовами страхування самостійно;

— дипломатичні установи, що працюють українській території;

— інвестор, який наймає для роботи громадян України та закріплює відносини між ними трудовим договором [2, с. 36].

Основою розрахунку за ЄСВ в такому випадку буде сума зарплати працівника, який є застрахованим, за типами виплат, що мають в своїй основі різні види виплат, які базуються на основі існуючого національного законодавства (наприклад, на базі основних положень Закону України "Про оплату праці"), сума преміювання найманих працівників за окремі успіхи у виконанні певних видів робіт [1, с. 165].

Що стосується категорії "окремих роботодавців", то до них можна віднести підприємства, що забезпечу-

ють заробітними платами та іншими видами виплат наступних категорій громадян:

- прийомних батьків, вихователів в разі передбаченого для них фінансового забезпечення;
- військових (за винятком солдат, що виконують строкову службу), правоохоронців;
- громадян, що перебувають у статусі тимчасової непрацездатності з різних причин;
- громадян, що служать в ЗСУ, СБУ протягом конкретного терміну, визначеного законодавством;
- громадян, що доглядають за неповнолітніми особами (до 3-х років), що передбачає отримання ними грошових виплат від держави;
- осіб, що доглядають за дитиною з особливими потребами, особою з інвалідністю першої групи, цукровим діабетом, паралічем, непрацездатними батьками похилого віку тощо, в якості вихователів, опікунів, батьків тощо.

ЄСВ для вказаних осіб складається на основі суми фінансової допомоги окремо, сплати за 5 днів непрацездатності. Він відбувається на основі фінансових виплат працевдавця, державних виплат на основі чинних нормативно-правових актів.

Окремо варто визначити умови звільнення від сплати єдиного соціального внеску.

ФОПи та суб'єкти господарства (фермери) мають право не сплачувати ЄСВ за себе в разі надходжень на їх рахунки державних пенсійних виплат (за віком, інвалідністю), соціальної допомоги. Зазначені громадяни мають сплачувати єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне страхування лише в разі їх участі, яка відбувається на добровільних засадах, в системі страхування. В такому разі розрахунки за внесками відбуваються на основі загальних законодавчих за-с-ад.

В 2022 році в системі державного страхування очікуються значні зміни. Вони зумовлені прийнятому наприкінці 2021 року ЗУ "Про внесення змін до Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" щодо усунення дискримінації за колом платників".

Згідно з основними положеннями зазначеного нормативно-правового акту звільненню від єдиного соціального внеску відтепер підлягають ФОПи та суб'єкти господарства (фермери), які мають право не сплачувати ЄСВ за себе в разі надходжень на їх рахунки державних пенсійних виплат (за віком, інвалідністю), соціальної допомоги [9].

Громадяни, що відносяться до незалежних працівників, також мають змогу не сплачувати єдиний соціальний внесок. Для цього їм необхідно отримати статус ФОПа та проводити незалежну діяльність паралельно. В Законі зазначено, що "при цьому, якщо фізична особа зареєстрована як підприємець та при цьому провадить незалежну професійну діяльність, така фізична особа обліковуватиметься у податковому органі як фізична особа — підприємець з ознакою провадження незалежної професійної діяльності" [7].

Розмір та терміни сплати ЄСВ визначені Державним Бюджетом на 2022 рік. Загалом, в ньому визначені наступні положення:

Станом на 1 січня 2022 року:
Мінімальна заробітна плата:

Таблиця 1.

У місячному розмірі:	Сума
з 1 січня 2022 року	6500,0 грн
з 1 жовтня 2022 року	6700,0 грн
У погодинному розмірі:	
з 1 січня 2022 року	39,26 грн
з 1 жовтня 2022 року	40,46 грн

Нарахування ЄСВ:

Таблиця 2.

Ставка нарахування	22%
Мінімальний розмір страхового внеску:	
з 1 січня 2022 року	1430,0 грн (6500,0 x 22%)
з 1 жовтня 2022 року	1474,0 грн (6700,0 x 22%)
Максимальний розмір страхового внеску:	
з 1 січня 2022 року	21450,0 грн (6500,0x15x 22%).
з 1 жовтня 2022 року	22110,0 грн (6700,0 x15 x 22%).

Прожитковий мінімум для працездатних осіб з 01 січня 2022 року — 2481,0 грн, з 01 липня — 2600,0 грн, з 01 грудня — 2684,0 грн.

Таким чином, розмір єдиного соціального внеску для ФОПів розподіляється наступним чином:

Таблиця 3.

ФОП	ЄСВ
Перша група	з 1 січня 2022 - 1430,0 грн з 1 жовтня 2022 - 1474,0 грн
Друга група	з 1 січня 2022 - 1430,0 грн з 1 жовтня 2022 - 1474,0 грн
Третя група	з 1 січня 2022 - 1430,0 грн - з 1 жовтня 2022 - 1474,0 грн
ФОП загальної системи оподаткування	з 1 січня 2022 - 1430,0 грн з 1 жовтня 2022 - 1474,0 грн

Від прибутків, отриманих фізичною особою-підприємцем за рік, на загальній системі оподаткування, віднімаються податки за ставкою 18% та 1,5%, що являє собою різницю між загальним прибутком та зафіксованими витратами, зумовленими видом роботи.

Варто зазначити, з 1 грудня 2022 року розмір єдиного соціального внеску буде змінено. Подібний стан речей зумовлений прогнозованим збільшення мінімальної заробітної плати в Україні.

Розмір єдиного соціального внеску зумовлюється сумою мінімальної зарплатні. Система відповідного розрахунку являє собою начислення 22% від заробітної плати. Подібний алгоритм застосовується для усіх груп фізичних осіб-підприємців [10].

Згідно з основними положеннями ЗУ "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" нарахування та внесення ЄСВ відбувається до наприкінці кварталу, до 20 числа місяця. Календар сплати єдиного соціального внеску ФОПами в 2022 році включає в себе 19 січня, 19 квітня, 19 липня та 19 жовтня [12].

ВИСНОВКИ

Виходячи з аналізу нормативно-правової бази, можна зробити висновок, що ЄСВ являє собою консолідований страховий збір з метою забезпечення загально-

обов'язкового державного соціального страхування, який здійснюється обов'язково, постійно, у визначені терміни.

Правове закріплення оплати та розрахунків по єдиному соціальному внеску на загальнообов'язкове державне страхування міститься в ЗУ "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", "Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", ЗУ "Про внесення змін до Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" щодо усунення дискримінації за колом платників".

До 2022 р. управлінська діяльність в сфері єдиних соціальних внесків почала здійснюватися Державною фіскальною службою, яка являла собою виконавчий орган, що працював в координації з українським урядом. З 2022 року питаннями, пов'язаними з ЄСВ, опікується Бюро економічної безпеки. Ця установа являє собою державний орган правопорядку, сферою повноважень якого є економічна безпека держави.

До платників ЄСВ відносяться ФОПи, роботодавці, суб'єкти самостійної діяльності, громадяни, що за власної добровільної ініціативи приймають участь в структурі державного соціального страхування, відповідні органи державної влади, на які покладається обов'язок реалізації політики держави на міжнародному рівні, здійснення політики щодо нацбезпеки.

В 2022 році в системі державного страхування очікуються значні зміни. Вони зумовлені прийнятому наприкінці 2021 року ЗУ "Про внесення змін до Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" щодо усунення дискримінації за колом платників". Згідно з основними положеннями зазначеного нормативно-правового акту звільненню від єдиного соціального внеску відтепер підлягають ФОПи та суб'єкти господарства (фермери), які мають право не сплачувати ЄСВ за себе в разі надходжень на їх рахунки державних пенсійних виплат (за віком, інвалідністю), соціальної допомоги.

Література:

1. Бабченко А.П. Удосконалення організації складання бюджетними установами звітності з загальнообов'язкового державного соціального страхування. Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, 2013. № 3. С. 164—167.
2. Безверхий К.В. Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: особливості відображення нарахувань у звітності. Бухгалтерський облік і аудит, 2016. № 10. С. 33—35.
3. Безверхий К.В. Оновлений звіт з єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: новації законодавства. Науковий вісник НАСОА, 2016. № 1—2. С. 43.
4. Даценко Т., Засадний А. Особливості нарахування та утримання єдиного соціального внеску. Облік і фінанси, 2012. № 1. С. 58—62.
5. Касич А.О., Онищенко О.В., Чубка О.Ю. Облік єдиного соціального внеску в Україні та єдиного соціального податку в Російській Федерації. URL: <https://ecj.oa.edu.ua/articles/2014/n24/53.pdf>

6. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

7. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" щодо усунення дискримінації за колом платників". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/592-20#Text>

8. Закон України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

9. Новосельська Л.І. Аналіз єдиного соціального внеску: переваги та недоліки. Науковий вісник НЛТУ України, 2014. Вип. 24.3. С. 237—240.

10. Розміри ЄСВ і єдиного податку для ФОП з 1 січня 2022 року. URL: https://biz.ligazakon.net/news/207461_rozmri-sv--dinogo-podatku-dlya-fop-z-1-schnya

11. Сердюк В.Т. Єдиний внесок на соціальне страхування: доцільність впровадження та подання в електронній формі. Агросвіт, 2011. № 22. С. 80.

12. Термін сплати ЄСВ у 2022 році: календар для ФОПів. URL: <https://www.bip.net.ua/articles/termin-splaty-yesv-u-2022-rocz-kalendar-dlya-fop/>

13. Шуляк О.І. Впровадження єдиного соціального внеску на підприємстві. Переваги єдиного соціального внеску підвищення ефективності інфраструктури: зб. наук. пр., 2011. № 30. С. 20.

References:

1. Babchenko, A.P. (2013), "Improving the organization of reporting by budgetary institutions on compulsory state social insurance", *Molodizhnyj naukovyj visnyk UABS NBU*, vol. 3, pp. 164—167.

2. Bezverkhyj, K.V. (2016), "Single social contribution to the obligatory state social insurance: features of reflection of accruals in the reporting", *Bukhholders'kyj oblik i audyt*, vol. 10, pp. 33—35.

3. Bezverkhyj, K.V. (2016), "Updated report on the single contribution to the obligatory state social insurance: innovations in legislation", *Naukovyj visnyk NASOA*, vol. 1—2, pp. 43.

4. Datsenko, T. and Zasadnyj, A. (2012), "Features of accrual and withholding of the single social contribution", *Oblik i finansy*, vol. 1, pp. 58—62.

5. Kasych, A.O. Onyschenko, O.V. and Chubka, O.Yu. (2014), "Accounting of a single social contribution in Ukraine and unified social tax in Russian Federation", available at: <https://ecj.oa.edu.ua/articles/2014/n24/53.pdf> (Accessed 10 Feb 2022).

6. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "The Constitution of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 10 Feb 2022).

7. Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine "On Collection and Accounting of the Single Contribution for Compulsory State Social Insurance" on Elimination of Discrimination by Payers", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/592-20#Text> (Accessed 10 Feb 2022).

8. Verkhovna Rada of Ukraine (2011), The Law of Ukraine "On Collection and Registration of the Single

Contribution for Mandatory State Social Insurance", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> (Accessed 10 Feb 2022).

9. Novosel's'ka, L.I. (2014), "Analysis of the single social contribution: advantages and disadvantages", *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 24.3, pp. 237—240.

10. State Fiscal Service of Ukraine (2021), "The amount of SSC and the single tax for sole proprietorships from January 1, 2022", available at: https://biz.ligazakon.net/news/207461_rozmri-sv--dinogo-podatku-dlya-fop-z-1-schnya (Accessed 10 Feb 2022).

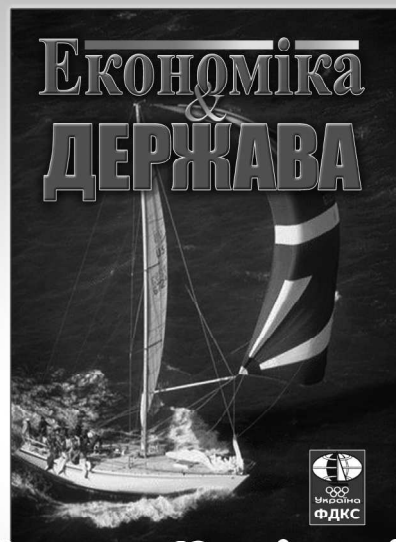
11. Serdiuk, V.T. (2011), "Single contribution to social insurance: expediency of implementation and submission in electronic form", *Ahrosvit*, vol. 22, pp. 80.

12. Yudina, N. (2021), "Deadline for payment of SDRs in 2022: calendar for private individuals", available at: <https://www.bip.net.ua/articles/termin-splaty-yesv-u-2022-rocz-kalendar-dlya-fop/> (Accessed 10 Feb 2022).

13. Shuliak, O.I. (2011), "Introduction of a single social contribution at the enterprise", *Perevahy iedynoho sotsial'noho vnesku pidvyschennia efektyvnosti infrastruktury*: zb. nauk. pr., vol. 30, pp. 20.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2022 р.

Науково-практичний журнал «ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»

Виходить 12 разів на рік

**наукове фахове видання України
З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ
(Категорія «Б»)**

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643

Спеціальності — **051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.**

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73

Передплатний індекс: 01751